

Історико-політичні проблеми сучасного світу:
Збірник наукових статей. – Чернівці:
Чернівецький національний університет,
2016. – Т. 33-34. – С. 161-169

Modern Historical and Political Issues:
Journal in Historical & Political Sciences. – Chernivtsi:
Chernivtsi National University,
2016. – Volume. 33-34. – pp. 161-169

УДК: 327:323.23(438)

© Микола Прохоров¹

Вплив нових технологій на сферу медіа у Республіці Польща: адаптація європейського досвіду

У статті досліджуються важливі аспекти впливу нових технологій на медіа-сферу у Республіці Польща у контексті адаптації сучасного європейського досвіду. Підкреслені європейські впливи у Польщі в сфері реалізації медійних проєктів і в громадській сфері, і у царині бізнесу, і у межах місцевого самоврядування та e-government. Також відзначено той факт, що для сучасної медійної сфери Республіки Польща, залишається лише один шлях – це наслідувати європейську модель відкритості й транспарентності ЗМК, їх налаштування на відтворення дієвих і незалежних від влади громадянських позицій.

Підкреслено також, що на початку ХХІ ст. Інтернет став важливим джерелом повсякденного інформування громадян і досить часто заміняє традиційні новинні ЗМІ – радіо і ТБ. Автором зроблено акцент на просуванні сучасних медіа-проєктів з метою підтримання ефективності управління та належної громадянської активності.

Ключові слова

Нові медіа, громадянське суспільство, інформаційне суспільство, електронне врядування, Польща.

The impact of new technologies to the field o media in Poland: adaptation of European experience

The article deals with important aspects of the impact of new technologies on mediasphere in Poland in terms of adaptation of modern European experience. Underlined European influence on Poland implementation media projects in the public sphere and in the sphere of business and within local government. Also highlights the fact that for modern mediasphere of Poland, there is only one way - is to follow the European model of media openness and transparency, setting them to play effective and independent civil government positions. In the new environment of electronic media they become sometimes quite unexpected dimensions and social emphasis. Also emphasized that at the beginning of XXI century the Internet has become an important source of daily information to citizens and often replaces traditional news media - radio and TV. Because it focuses on promoting digital media projects to maintain effective management and proper civic activity.

Keywords

Newmedia, civilsociety, theinformationsociety,e-government,Poland.

Постановка наукової проблеми. Говорячи про становлення системи нових медіа у країнах, де є дуже помітним поступ комп'ютерних технологій, який тісно пов'язаний із суспільним життям, варто підкреслити, що за Маршалом Маклюеном медіа у сучасному світі є не тільки якісно іншим розширенням людських можливостей, але й трансформацією вже звичних медіа, перетворенням їх у певний фон та підґрунтя розвитку нових медійних феноменів. Так, наприклад, сталося із телебаченням, яке набуло нового дихання у добу розвитку Інтернету. Подібні ж тенденції стали помітними у сфері преси, яка останнім часом отримала і розвинула опцію «сайтизації» власного контенту. Особливо бурхливо вказані процеси розвивалися і продовжують розвиватися у державах із перехідною економікою, зокрема у регіоні Центрально-Східної Європи. У зв'язку із цим не є виключенням і сучасне польське суспільство та його медійна складова.

¹ Здобувач кафедри міжнародної інформації, старший лаборант комп'ютерної інформаційної лабораторії ФПМВ, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Україна, Email: prohorovng@gmail.com

Нагадаємо, що Польща на початку XXI ст. перетворилася у динамічну державу, яка стабільно нарощує власний інформаційно-технологічний потенціал. Вона займає 6 місце серед найбільш густонаселених країн ЄС, з 38 мільйонами мешканців і 13,7 млн. домашніх господарств. Важливо відзначити і те, що сучасний лінгвістичний склад країни відображає її етнічну однорідність. Адже фактично 96 % громадян Польщі вважає польську своєю першою мовою. Підкреслимо і те, що упродовж здійснених і ще триваючих соціальних та демократичних трансформацій саме Європейський Союз і зокрема Європейська Комісія відігравали вельми активну роль у реформуванні польської державності. Усе це, зрозуміло, впливало і на медійну сферу. Тому нагальною потребою є більш поглиблене вивчення європейських впливів на сферу польських ЗМК.

Метою даної статті є дослідження важливих аспектів впливу нових технологій на медіасферу у Республіці Польща у контексті адаптації сучасного європейського досвіду.

Останні дослідження і публікації. Відзначимо тут декілька важливих, з нашої точки зору, наукових розвідок, де зачіпалися окремі аспекти теми. Зокрема у монографії польської дослідниці Барбари Кожух, де висвітлені можливості співпраці неурядових організацій, поставлені актуальні питання їх співпраці у сфері медіа та місцевого управління. В рамках розвитку сучасного інформаційного суспільства проблеми функціонування демократичних медіа як важливої складової суспільного капіталу та певної альтернативи офіційній владі досліджували такі вчені як Кароль Гаратик (Ягеллонський ун-т) та Катарина Цікала і Каміл Дранжкевич (Папський ун-т Іоанна Павла II у Кракові). Зрозуміло, що подібна тематика (із врахуванням досвіду ЄС) розглядалася у тісному зв'язку із розвитком технологічних нововведень. Відзначимо, що на початку 2013 р. деякі експерти навіть заявили, що Польща має усі ресурси – технологічні і людські, щоби стати європейським лідером у сфері телекомунікацій. У даній статті автор спирався також на матеріали експертної доповіді Анджея Краєвського та Каріма Діакіте «Моніторинг цифрових медіа: Польща» (2012), виконаної в рамках програм «Відкрите суспільство».

Окремі аспекти даної теми із врахуванням сучасного українського та європейського досвіду досліджував Сергій Гнатюк (2014), матеріали аналітичної доповіді, підготовленої вченим використані у даній публікації. Виміри «м'якої сили» України та Польщі у європейському контексті проаналізувала Ярина Турчин², а важливі механізми культурної дипломатії України в Польщі досліджувала випускниця відповідних польсько-литовських студій Тіна Пересунько³.

Ще раз варто наголосити на актуальності досліджуваної тематики з наукової й практичної точок зору, оскільки у сучасній Польщі усе ще існують різні погляди й сподівання на більш глибоку демократизацію й інтеграцію з ЄС, зважаючи на сучасні політичні перешкоди на шляху до демократії. Ця тенденція прослідковувалась останні 7-8 років, як про це писав польський дослідник Адам Боднар, оскільки політична арена у Польщі усе ще «представлена наявністю двох різко протилежних полюсів»⁴.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток сфери медіа на початку XXI ст., як засвідчує сучасний європейський досвід, неможливий без врахування новітніх технологічних тенденцій. Не є виключенням тут і сучасна Польща. Як відзначено в одному із експертних досліджень, зростання власних комп'ютерів в 2005-2010 роках було досить значним: частка домогосподарств, які використовують ПК виросла тоді на 57 %. Зрозуміло, що і частка тих з них, що мають доступ в Інтернет також різко виросла, збільшуючись майже у два рази. Порівняємо – у 2005 р. приблизно 70 відсотків користувачів мали доступ до мережі Інтернет, а вже у 2009 р. ця частка становила приблизно 85 %. Проте користування послугами мережі не є рівномірним. Більше 1/3, тобто 35,2 % поляків, використовують Інтернет тільки вдома і ледь 3,3 % повідомляють, що вони використовують його лише на роботі. Причому лише 10,6 відсотки користувачів мають його як вдома, так і на роботі⁵.

² Турчин Я. (2012), «М'яка сила» України в Польщі: особливості та механізми реалізації / Ярина Турчин // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, випуск 24, 2012, режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13507/1/22_119-125_Vyp_24_Nac-idea.pdf

³ Пересунько Т. (2016), Культурна дипломатія України в Польщі після Євромайдану: зміст і організаційна структура, *Агора*, Випуск 16, Київ, Ін- Кеннана, – С. 50-59.

⁴ Боднар А. (2012), Польща. Демократія, привезена Євросоюзом?, *Демократизація і Європейський Союз*, Київ, Укр. Письменник, – С.31.

⁵ Krajewski A. (2012), Mapping Digital Media: Poland / A Report by the open society foundations / Andrzej

Трансформаційні зміни у сфері ІТ, а також у царині суспільно-політичного мовлення, зокрема у сфері друкованих медіа стали дуже помітними. Національні ЗМІ, до прикладу, дуже втратили у середовищі читачів – за 5-річний період (2005-2010). Це становить, якщо звернутися до конкретних даних, близько 12 відсотків читацької аудиторії різних вікових категорій – у віці від 15 до 75 років. Якщо раніше 1 з двох потенційних читачів читав їх, то згодом лише 1 з 3. Однак зберігається тенденція у читанні журналів – кількість читачів, як не дивно, виросло у ці ж роки на 1,2 млн., тобто на 4,3 % і залишається постійною, тобто на рівні 80 відсотків.

Нові тенденції у ЗМК особливо яскраво виявились у царині новин. Так, усе більше людей отримують новини з інших джерел, ніж друкована преса. Дуже велика частка читачів отримували і продовжує отримувати їх в Інтернеті, де активно діють Інтернет-видання тих чи інших ЗМІ та їх спеціалізовані портали. Наприклад, одна з провідних щоденних газет *Gazeta Wyborcza* володіє двома з них: *Gazeta.pl* і *Wyborcza.pl*. Інші друковані ЗМІ, маючи власні інтернет-версії оновлюються цілодобово, що є особливо важливим для тижневиків і щомісячників і вони розміщуються на дуже популярному у Польщі порталі – *Press.pl*.

Проте, в цілому все-таки залишається помітною тенденція до зниження друкованих видань. Преса, яку можна назвати якісною, тобто пресою думок не є тут виключенням. Сьогодні досить привабливими є ті з інтернет видань, які певним чином донедавна формували ліберальну громадську думку – *Studioopinii.pl*, а також *Wpolityce.pl*, де представлені думки більш консервативних журналістів і блогерів. Причому популярність у читачів мають передусім дайджести польської та зарубіжної преси, а не коментарі та експертні думки, які розміщуються на сторінках часописів. Можливо виключенням тут можуть бути більш популярні тижневики такі як «*The Newsweek*». Слід мати на увазі і те, що у Польщі важливе значення мають релігійні цінності, а «пресове і електронне читання» провідного римсько-католицького тижневика «Недільний гість» (*Gość Niedzielny*) залишається стабільним з 2007 року.

Більш того, у вересні 2011 р. він також розпочав політичний таблоїд – щоденну газету «*Gazeta Polska Codziennie*»⁶.

25 січня 2005 р. Міжвідомча група із «Введення цифрового радіо і телебачення у Польщі» видала спеціальний документ, під назвою «Стратегія переходу від аналогового до цифрового мовлення» (*Strategia przejścia z techniki analogowej na cyfrową*). А вже 4 січня того ж року Рада Міністрів ухвалила «Стратегію переходу від аналогових до цифрових технологій наземного телевізійного мовлення»⁷.

Візьмемо іншу сферу. Якщо вести про мову про впливи новітніх інтернет-технологій на перебіг політичної боротьби у сучасній Польщі, то підкреслимо, що він стає досить відчутним сьогодні. Адже, наприклад, переконлива перемога Громадянської платформи (РО) у 2011 р. стала можливою насамперед завдячуючи щоденній напруженій роботі більшості ЗМІ і зокрема в інтернет-середовищі. І навіть традиційно налаштовані політичні сили, які стоять у Польщі на консервативних позиціях, змушені були визнати вплив нових медіа у політичній боротьбі. Так, журналіст Іоанна Лічоцька зауважила в газеті «*Polska Codziennie*» щодо інтернет-активності громадян та впливів на формування громадської думки: «Або ми створюємо другу реальність, соціальну структуру самостійних громадян зі своїми власними культурними установами, сильні ЗМІ, або ми не матимемо жодного впливу на реальність у Польщі»⁸.

Дійсно, вплив інтернету на громадські настрої не слід перебільшувати, але не варто його применшувати. Серед новинних порталів, які так чи інакше впливають на формування суспільної думки, найбільш популярними є *Onet.pl*, на другому місці – *wp.pl*, що належить національній Телком (Telekomunikacja Polska) і *Interia.pl*, що належить Bauer Media, яка також володіє RMF FM, найпопулярнішою з радіо станцій. Серед порталів, у центрі створення контенту, пов'язаного із громадянською журналістикою лідує в *Wiadomosci 24.pl*⁹.

Krajewski, Karim Diakite (reporters), 12 June 2012, режим доступу: <https://www.opensocietyfoundations.org/reports/mapping-digital-media-poland>.

⁶ Там само.

⁷ Skrzypczak J. Media policy on the implementation of digital terrestrial television in Poland, Jędrzej Skrzypczak, режим доступу: <http://wnpid.amu.edu.pl/attachments/article/2894/047-062.pdf>

⁸ Lichočka J. (2011), «Media, głupcze!» (The Media, Stupid!), *Gazeta Polska Codziennie*, 11 October, – P. 11.

⁹ Krajewski A. (2012), Mapping Digital Media: Poland / A Report by the open society foundations / Andrzej Krajewski, Karim Diakite (reporters), 12 June 2012, режим доступу: <https://www.opensocietyfoundations.org>

У нових умовах розвитку електронних медіа вони набувають іноді зовсім несподіваних розмірів і суспільних акцентів. Зрозуміло, що на початку XXI ст. Інтернет став важливим джерелом повсякденного інформування громадян і досить часто заміняє традиційні новинні ЗМІ – радіо і ТБ. Однак згідно експертних оцінок кількість людей, які отримують свої новини в основному з Інтернету (близько 6 мільйонів) все ще далеко позаду тих, хто використовує телебачення як основне джерело новин. Проте ця цифра не дуже вже відстає від загального числа радіослухачів (10 мільйонів). Беручи до уваги кількість всіх інтернет-користувачів (17 мільйонів), можна з упевненістю говорити, що Інтернет стає сьогодні фактично другим найпопулярнішим джерелом новин в Польщі. Насправді ж, польські користувачі Інтернету витрачають щотижня більше часу, проводячи перед монітором, 14,5 год., а перед телевізором 14 годин. Причому все-таки телебачення залишається базовим ньюс-мейкером в країні – серед 20 мільйонів глядачів 15 мільйонів дивляться випуски новин. Новини ж в інтернеті забезпечуються також онлайн-версіями найпопулярніших газет – *Gazeta Wyborcza*, *Rzecz Pospolita*, *ФАКТ* та ін¹⁰.

Проаналізуємо тут ще один напрям розвитку інформаційного суспільства у Польщі як країни Євросоюзу. Дуже важливою складовою головних зусиль в інформаційній сфері була і залишається складова, пов'язана з розвитком ІКТ. Принагідно варто зауважити, що у світі сьогодні склалася зовсім нова ситуація (причому не тільки політична), котра стимулює національні уряди до проведення політики системного розвитку інформаційної сфери. Нова стратегія передбачає насамперед удосконалення відповідних галузей національного правового забезпечення і законодавства, поступової розробки й реалізації масштабних державних проектів і програм. При цьому завжди особливо підкреслюється, якщо ідеться про концептуальні проекти ЄС, що двома основними пріоритетами практично завжди залишається у контексті розвитку ІКТ міжнародних конкурентних переваг окремої країни та оптимізація шляхів внутрішнього розвитку інформаційного суспільства. Зрозуміло, що більшість зацікавлених у такому «цифровому поступі» держав Європи виходить з необхідності дотримання «Цифрового порядку денного для Європи», прийнятого в рамках європейської стратегії економічного розвитку «Європа 2020: стратегія розумного, сталого і всеосяжного зростання».

Як відзначає вітчизняний експерт у сфері ІКТ та адаптації нормативних правових систем країн ЄС Сергій Гнатюк свій серйозний внесок у концептуальну та практичну розробку цих проблем зробила група Бангеманна, яка ще у 1994 р. досить точно визначила абрисы ІС майбутнього. Так, основними технологічними напрямками, його створення було названо цифрові мережі інтегрованих послуг, мобільна телефонія, супутниковий зв'язок. Саме на цьому технологічному фундаменті вчені передбачали створення комплексу інфраструктур, сервісів та послуг, який було названо ними «містком в інформаційне суспільство»: дистанційна зайнятість; дистанційне навчання; мережі, що зв'язують університети і дослідницькі центри; спектр послуг електронного зв'язку, доступний для малого та середнього бізнесу. До усього цього додавалися комп'ютерні системи управління транспортними послугами, а також мережі в сфері охорони здоров'я. На рівні управлінських практик – розгалужена європейська мережа національних і муніципальних адміністративних органів та міські інформаційні супермагістралі¹¹.

Отже, детальніше зупинимось на особливостях інституційного забезпечення розвитку інформаційного суспільства у Польщі. Ним опікується передусім Міністерство управління та оцифрування (*Ministerstwo Administracji Cyfryzacji, MAC*), створене у 2011 р. У відомстві існує низка спеціалізованих профільних департаментів – розвитку інформаційного суспільства, інформаційних технологій, а також телекомунікацій. Провідні напрями діяльності у даному контексті передбачають зокрема:

- координацію проектів на державному рівні, пов'язаних із розвитком інститутів інформаційного суспільства;
- залучення і зосередження зовнішніх ресурсів, спрямованих на фінансування інвестицій ІС;

/reports/mapping-digital-media-poland

¹⁰ Гнатюк С.Л. Європейський досвід нормативно-проектного забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України / Сергій Леонідович Гнатюк / Аналітична доповідь, Київ, 2014 // Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gnatyuk-59546.pdf>

¹¹ Там само.

- приділення особливої уваги критично важливим питанням, пов'язаним із запобіганням «цифрового виключення», тобто цифрових розривів, та використання ІКТ;
- забезпечення міжнародного співробітництва у сфері інформаційних послуг, зокрема у царині діяльності, пов'язаної з моніторингом реалізації «Порядку денного» для Європи;
- проектування та оцінку стратегічних напрямків і програм у галузі ІС, в тому числі координації «Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Польщі до 2013 року»;
- здійснення наглядної законодавчої діяльності щодо нормативного забезпечення розвитку інформаційного суспільства;
- проведення відповідних освітніх заходів стосовно реалізації сучасних рішень і побудови інформаційного суспільства;
- насамкінець координування проектів стосовно надання доступу до публічної інформації та суспільних ресурсів¹².

Інша Національна програма дигіталізації (із врахуванням сучасного європейського досвіду) має назву – «Цифрова Польща» (*Polska Cyfrowa* – РО РС). Вона була розрахована на період 2014-2015 рр. та мала на меті забезпечити широкий доступ до високошвидкісного Інтернету; підвищити ефективність і зручність електронних державних послуг; стимулювати ріст рівня комп'ютерної грамотності серед населення; збільшити обсяг послуг ІКТ та підняти їх якість. В цьому відношенні існують такі пріоритетні напрями як підвищення доступності інформації для суспільства та підтримка громадських ініціатив для активації цифрової грамотності та електронної інтеграції. Причому на проведення програми *Polska Cyfrowa* в період 2014-2020 рр. ЄС виділив 8 мільярдів злотих. Разом з національним внеском загальна сума складає більше 10 млрд. злотих для «оцифрування» майже усіх сфер країни¹³.

Зауважимо, що програма «Цифрова Польща» фактично розділена на три пріоритетні напрями, які відповідають найбільш важливим завданням оцифрування. У кожному з них встановлено конкретні цілі і запропоновано дії для реалізації проекту. Цей проект було підготовлено Міністерством управління та оцифрування і Міністерством регіонального розвитку. Мета ж всієї програми полягає у використанні потенціалу цифрових інструментів для підвищення якості життя. За даними Міністерства управління одним з пріоритетних завдань було і залишається сприяння цифрової грамотності поляків, а також встановлення ефективної комунікації між громадянами та органами влади, адже на даний момент тільки одна третина державних установ у Польщі надає електронні послуги. Окрім таких загальнонаціональних задач, уряд Польщі також реалізує низку регіональних програм, що мають на меті розвиток електронних послуг, оцифрування контенту і розвиток цифрової грамотності в школах.

Наведемо тут лише один яскравий приклад, який підкреслює постійну готовність Польщі рухатися у напрямі досягнення значно більшої цифрової активності та залучення населення до участі в інформаційно-комунікативних програмах. У 2013 р. згадуване вже Міністерство управління та оцифрування взяло на себе роль національного координатора святкування Європейського року громадян в Польщі, ініційоване раніше європейськими структурами. Зокрема у травні цього ж року за сприяння управлінців було організоване публічне обговорення в школі економіки у Варшаві, темою якого стала «Цифрова ідентичність – хто ми в Інтернеті і як ділимося інформацією один про одного?». Тоді на запрошення міністра адміністрації та оцифрування Міхала Боня у дискусії взяла участь віце-президент Єврокомісії, комісар з питань юстиції, прав людини і громадянства Вівіан Редінг. Під час обговорення лунали виступи і запитання деяких представників неурядових організацій, а також підприємців і студентів¹⁴.

В рамках програми «Цифрова Польща» запланована тісна кооперація з неурядовими організаціями, урядами третіх держав та інвесторами. Після розгляду зауважень від урядовців і громади остаточна версія програми була представлена на розгляд РМ Республіки Польща, а згодом відбулися відповідні переговори з ЄК. А її фактична реалізація розпочалася в другій половині

¹² Do zakresu działania Departamentu należą (Dyrektor Maciej Groń) / Departament Społeczeństwa Informacyjnego // Ministerstwo Administracji Cyfryzacji, режим доступу: <https://mac.gov.pl/departament-spoleczenstwa-informacyjnego>

¹³ Krajowa gospodarka mogłaby zyskać 50 mld. zł .nacyfryzacji administracji, режим доступу: <http://media2.pl/technologie/97386-Krajowa-gospodarka-moglaby-zyskac-50-mldzl-na-cyfryzacji-administracji-wideo.html>

¹⁴ Obchody Europejskiego Roku Obywateli w Polsce – działania, 2013, режим доступу: https://mac.gov.pl/files/dak_250713_obchody_ero_w_polsce_-_final.pdf

2014 р. Варто підкреслити і те, що програма *Polska Cyfrowa* загалом дуже тісно пересікаються з відповідним порядком денним ЄС. Разом з тим, як підкреслюють медіа-експертицей важливий документ безумовно зорієнтований на постановку та виконання суто національних завдань.

Одне із завдань у царині «громадського оцифрування», як відомо, полягає сьогодні у розширенні доступу до широкосмугового Інтернету серед населення. На його вирішення також націлена спеціальна програма. Адже у сучасній Польщі існує проблема зі швидкістю передачі даних порівняно з Європою. Так, майже 76 % всіх з'єднань дозволяють передавати користувачеві дані зі швидкістю не вище 10 Мбіт/с, і тільки 4 % гарантує доступ вище 30 Мбіт/с. Одна із цілей проекту – це доступ до мережі Інтернет зі швидкістю не менше 30 Мбіт/с до 2020 р. У зв'язку із цим дуже потрібною й актуальною вважаю програму «Підвищення доступності та якості електронних державних послуг», в рамках реалізації якої передбачається надавати підтримку державним органам у створенні та розробці нових електронних послуг, а також інших комплексних послуг. Як відомо, Польща надає певні державні послуги на загальній платформі «ePUAP» порталу державних послуг¹⁵.

У цьому ж контексті слід розглядати й іншу мету – серйозне підвищення активності польських громадян в Інтернет-мережі. Вона також вповні корелюється із сучасною європейською практикою залучення громадян в рамках проектів е-демократії. Саме на це націлена інша базова програма, яка має назву: «Збільшення активності користувачів Інтернету (Е-включення)». Зважаючи на те, що 32 % населення Польщі ніколи не мало досвіду користування Інтернетом, держава поставила своїм пріоритетом розширити доступ до неї, насамперед, через підтримку місцевих установ, таких як, наприклад, бібліотеки; громадські цифрові освітні центри; проекти НУО тощо. Відзначимо, що на даний час (за даними відповідного моніторингу) лише 18 % поляків мають середній рівень комп'ютерної грамотності, в той час як у Фінляндії чи Люксембурзі ці показники становлять приблизно 40 %. В рамках цієї ініціативи планується також підтримка місцевих громад, особливо в сільських районах і районах з низьким рівнем доступу населення до електронних товарів і послуг¹⁶.

Говорячи про питання е-government, зауважимо, що вже декілька років існує портал «Відкритий уряд»¹⁷, створений в рамках проекту «Практичні аспекти реалізації концепції відкритого уряду і повторного використання публічної інформації як каталізатора для розвитку передової цифрової грамотності», що становить інтерес в рамках проекту «Сприяння використанню Інтернету і розвиток цифрової грамотності» за підтримки Міністерства адміністрації та оцифрування. На цьому порталі оголошуються зокрема дослідження та рекомендації з приводу побудови відкритого електронного уряду. Одним з проявів відкритої освітньої інформаційної політики на регіональному рівні стала, наприклад, реалізація проекту Фонду розвитку підприємництва у м. Суwalkи під назвою «Цифрова Академія» (Digital Academy), який розповсюдився на Підляське та Вармінсько-Мазурське воєводства з 15 жовтня по 15 грудня 2013 р., як складова частина стратегічного завдання для всієї країни під назвою «Сприяння використанню Інтернету і розвиток цифрової грамотності». Відзначимо, що проектна група в Суwalkах ще раніше набула досвіду в ході співпраці з Фондом Регіонального розвитку та підприємством електрозв'язку «С.А. Optoland» під час здійснення проекту «Інтернет - селу: дистанційна освіта в сільській місцевості» на Підляшші.

Реалізація ж іншого цікавого проекту «Цифрова Академія» була спрямована на підтримку цифрової грамотності у бізнес-середовищі та ознайомлення бізнесменів з «абеткою» інтернет-торгівлі у Польщі. Зокрема автори книги «Двері до світу цифрового» знайомлять зацікавлених читачів з основними аукціонними порталами в Польщі. Причому лідером «електронної торгівлі» (eBay) – в країні називається фактично монополіст у цій сфері – інтернет-аукціон allegro.pl, де сьогодні відбувається близько 90 % всіх укладених угод. Компанія дійсно була першою в

¹⁵ ePUAP, режим доступу :<http://epuap.gov.pl/wps/portal>.

¹⁶ Гнатюк С.Л. (2014), Європейський досвід нормативно-проектного забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України, Сергій Леонідович Гнатюк, Аналітична доповідь, Київ, 2014, режим доступу: http://www.niss.gov.ua/content/articles/file_s/Gnatyuk-59546.pdf

¹⁷ OpenGovernment.pl // Ministerstwo Administracji Cyfryzacji, режим доступу: <http://www.opengovernment.pl/>

своєму роді на польському ринку, і не дивлячись на те, що весь час з'являються подібні портали, група прихильників allegro.pl не зменшується¹⁸.

Європейські впливи відчуваються у Польщі в сфері реалізації медійних проектів і в громадській сфері, і у царині бізнесу, і у межах місцевого самоврядування. При підтримці згаданого вже Міністерства управління та оцифрування було впроваджено проект «Дієве право – ефективне управління», який здійснювався згідно оперативної Програми підтримки розвитку людського капіталу (Programa Operacyjnego Kapitał Ludzki (POKL). Причому активними партнерами виступили Варшавський університет, Університет Ніколая Коперника в Торуні та ін. Бюджет проекту складав понад 24 млн. злотих і 85 % від цієї суми покривали асигнування з бюджету ЄС. Навчання охоплювало певні правові аспекти адміністративного судочинства, питання місцевих податків і зборів, передбачалася також підготовка нових співробітників органів місцевого самоврядування у формі електронного навчання¹⁹.

У центрі подібних проектів, підтриманих Міністерством оцифрування, – і це варто відзначити особливо – завжди перебували питання, які хвилювали пересічних поляків. Адже неурядові організації тоді поставили перед суспільством і державою низку конкретних питань. Чого слід очікувати громадянину від європейського громадянства? Чому поняття «європейське громадянство» залишається абстрактним для тих поляків, які, наприклад, не подорожують і не навчаються? Причому Всепольська Федерація неурядових організацій у зверненні на своєму сайті до громадян підкреслила, що Лісабонський договір вводить більш широкі рамки для розвитку європейського громадянства, говорячи про «співтовариство цінностей»²⁰. Отже, Міністерство управління та оцифрування у підтриманому ним проекті, про який вже говорилося вище – «Європейський рік громадян» у Польщі, у межах широких публічних дискусій намагалося поліпшити національне законодавство стосовно підтримання конфіденційності в Інтернеті і згідно нових правил ЄС про захист персональних даних. Чому це важлива тема? Особисті дані легко передаються завдяки новим комунікаційним технологіям. Це дозволяє розвивати далі сегмент нових послуг – у соціальних мережах, у царині електронних державних послуг, і насамкінець важливої складової сучасної європейської демократії e-government. Однак не всі подібні європейські новації сприймаються однозначно у польському суспільстві сьогодні. Важливим у цьому контексті вважається захист приватних й особистих даних кожного громадянина. Адже, як відомо, збір і обробка таких даних установами та сторонніми особами призводить до появи нових небезпек. Саме тому і відбувалися досить плідні дебати з цього питання²¹.

Отже, проаналізувавши деякі аспекти формування медіа-простору та адаптації підходів до формування сучасного інформаційного поля у Республіці Польща з врахуванням європейського досвіду, можна констатувати, що у перші десятиліття ХХІ ст. суттєво змінилися підходи до інформування громадян, формування інформаційної культури сучасного польського суспільства. Причому визначилась важлива новітня тенденція: саме Інтернет поступово стає важливим джерелом повсякденного інформування громадян та інструментом інноваційного управління, особливо у сфері електронної демократії та управління (e-government). Сьогодні, незважаючи на усі політичні складнощі, Польща продемонструвала свою готовність до адаптації європейського досвіду у сфері нових медіа, роблячи акцент саме на практичному просуванні цифрових медіа-проектів з метою підтримання ефективності управління та громадянської активності.

¹⁸ Niewińska D. (2013), Drzwido światacyfrowego / Dominika Niewińska, Marcin Wasilewski, Krzysztof Mnich, Bogdan Wiczorek / by Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach, Suwałki 2013, режим доступу: <http://cyfrowa.frp.pl/ebooki/DrzwidoSwiata2013.pdf>

¹⁹ Opisprojektu. W spieranie administracji samorządowej, режим доступу: <https://mac.gov.pl/projekty/wspieranie-administracji-samorzadowej/opis-projektu>

²⁰ EuropejskiRokObywateli 2013 – Manifest sojuszu sieci organizacji pozarządowych (Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych), режим доступу: <http://ofop.eu/aktualnosci/europejski-rok-obywateli-2013-manifest-sojuszu-sieci-organizacji-pozarzadowych>

²¹ Opisprojektu. EuropejskiRokObywateli, режим доступу: <https://mac.gov.pl/projekty/europejski-rok-obywateli/opis-projektu>

Список джерел

1. Doza kresu działania Departamentu należy (Dyrektor Maciej Groń) / Departament Społeczeństwa Informacyjnego // Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, режим доступу: <https://mac.gov.pl/departament-spoleczenstwa-informacyjnego>
2. ePUAP, режим доступу: <http://epuap.gov.pl/wps/portal>.
3. Europejski Rok Obywateli 2013 – Manifest sojuszu sieci organizacji pozarządowych (Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych) / Режим доступу: <http://ofop.eu/aktualnosc/europejski-rok-obywateli-2013-manifest-sojuszu-sieci-organizacji-pozarządowych>
4. Lichocka J. (2011), «Media, głupcze!» (The Media, Stupid!), *Gazeta Polska Codziennie*, 11 October, – P. 11.
5. Krajewski A. (2012), Mapping Digital Media: Poland / A Report by the open society foundations / Andrzej Krajewski, Karim Diakite (reporters), 12 June 2012, режим доступу: <https://www.opensocietyfoundations.org/reports/mapping-digital-media-poland>.
6. Krajowa gospodarka mogła by zyskać 50 mld. zł .na cyfryzacji administracji, режим доступу: <http://media2.pl/technologie/97386-Krajowa-gospodarka-moglaby-zyskac-50-mldzl-na-cyfryzacji-administracji-wideo.html>
7. Niewińska D. (2013) Drzwi do świata cyfrowego / Dominika Niewińska, Marcin Wasilewski, Krzysztof Mnich, Bogdan Wiczorek / by Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach, Suwałki 2013, режим доступу: <http://cyfrowa.frp.pl/ebooki/Drzwdoświata2013.pdf>
8. Obchody Europejskiego Roku Obywateli w Polsce – działania, 2013, режим доступу: https://mac.gov.pl/files/dak_250713_obchody_ero_w_polsce_-_final.pdf
9. Open Government.pl // Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, режим доступу: <http://www.opengovernment.pl/>
10. Opis projektu. Europejski Rok Obywateli // Режим доступу: <https://mac.gov.pl/projekty/europejski-rok-obywateli/opis-projektu>
11. Opis projektu. Wspieranie administracji samorządowej // Режим доступу: <https://mac.gov.pl/projekty/wspieranie-administracji-samorządowej/opis-projektu>
12. Skrzypczak J. Media policy on the implementation of digital terrestrial television in Poland / Jędrzej Skrzypczak, режим доступу: <http://wnpid.amu.edu.pl/attachments/article/2894/047-062.pdf>
13. Боднар А. (2012), Польща. Демократія, привезена Євросоюзом?, *Демократизація і Європейський Союз*, Київ, Укр. Письменник, – С.31.
14. Гнатюк С.Л. (2014), Європейський досвід нормативно-проектного забезпечення розвитку інформаційного суспільства: висновки для України, Сергій Леонідович Гнатюк, Аналітична доповідь, Київ, 2014, режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/content/articles/files/Gnatyuk-59546.pdf>
15. Пересунько Т. (2016), Культурна дипломатія України в Польщі після Євромайдану: зміст і організаційна структура, *Агора*, Випуск 16, Київ, Ін- Кеннана, – С. 50-59.
16. Турчин Я. (2012), «М'яка сила» України в Польщі: особливості та механізми реалізації / Ярина Турчин // Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку, випуск 24, 2012, режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13507/1/22_119-125_Vyp_24_Nac_idea.pdf.

References

1. Turchyn Ya. (2012), «Miaka syła» Ukrainy v Polshchi: osoblyvost ta mekhanizmy realizatsii / Yaryna Turchyn // Ukrainaska natsionalna ideia: realii ta perspektyvy rozvytku, vypusk 24, 2012, rezhym dostupu: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/13507/1/22_119-125_Vyp_24_Nac_idea.pdf.
2. Peresunko T. (2016), Kulturna dyplomatiia Ukrainy v Polshchi pislia Yevromaidanu: zmist i orhanizatsiina struktura, Tina Peresunko, *Ahora*, Vypusk 16, K., In- Kennana, – S. 50-59.
3. Bodnar A. (2012), Polshcha. Demokratsiia, pryvezena Yevrosoiuzom?, Adam Bodnar, *Demokratyzatsiia i Yevropeisky Soiuz*, K., Ukr. Pysmennyk, – S.31.
4. Krajewski A. (2012), Mapping Digital Media: Poland / A Report by the open society foundations / Andrzej Krajewski, Karim Diakite (reporters), 12 June 2012, rezhym dostupu: <https://www.opensocietyfoundations.org/reports/mapping-digital-media-poland>.
5. Skrzypczak J. Media policy on the implementation of digital terrestrial television in Poland / Jędrzej Skrzypczak, rezhym dostupu: <http://wnpid.amu.edu.pl/attachments/article/2894/047-062.pdf>

6. Lichocka Joanna (2011), „Media, głupcze!” (The Media, Stupid!), *Gazeta Polska Codziennie*, 11 October, – R. 11.
7. Hnatiuk S.L. (2014), Yevropeyskyi dosvid normatyvno-proektnoho zabezpechennia rozvytku informatsiinoho suspilstva: vysnovky dlia Ukrainy, Serhii Leonidovych Hnatiuk, *Analitychna dopovid*, Kyiv, 2014, rezhym dostupu: http://www.niss.gov.ua/content/articles/file_s/Gnatiuk-59546.pdf
8. Do zakresu działania Departamentu należy (Dyrektor Maciej Groń) / Departament Społeczeństwa Informacyjnego, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, rezhym dostupu: <https://mac.gov.pl/departament-spoleczenstwa-informacyjnego>
9. Krajowa gospodarka mogła by zyskać 50 mld. zł .na cyfryzac i administracji, rezhym dostupu: <http://media2.pl/technologie/97386-Krajowa-gospodarka-moglaby-zyskac-50-mldzl-na-cyfry-zacji-administracji-wideo.html>
10. Obchody Europejskiego Roku Obywateli w Polsce – działania, 2013, rezhym dostupu: https://mac.gov.pl/files/dak_250713_obchody_ero_w_polsce_-_final.pdf
11. ePUAP, rezhym dostupu: <http://epuap.gov.pl/wps/portal>.
12. Open Government.pl, Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, rezhym dostupu: <http://www.opengovernment.pl/>
13. Niewińska D. (2013), Drzwi do świata cyfrowego, Dominika Niewińska, Marcin Wasilewski, Krzysztof Mnich, Bogdan Wiczorek, by Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości w Suwałkach, Suwałki 2013, rezhym dostupu: [http://cyfrowa.frp.pl/ebooki/ Drzwi do świata 2013.pdf](http://cyfrowa.frp.pl/ebooki/Drzwi%20do%20swiata%202013.pdf)
14. Opis projektu. Wspieranie administracji samorządowej, rezhym dostupu: [https:// mac.gov.pl/projekty/wspieranie-administracji-samorzadowej/opis-projektu](https://mac.gov.pl/projekty/wspieranie-administracji-samorzadowej/opis-projektu)
15. Europejski Rok Obywateli 2013 – Manifest sojuszu sieci organizacji pozarządowych (Ogólnopolska Federacja Organizacji Pozarządowych), rezhym dostupu: <http://ofop.eu/aktualnosci/europejski-rok-obywateli-2013-manifest-sojuszu-sieci-organizacji-pozarzadowych>
16. Opis projektu. Europejski Rok Obywateli, rezhym dostupu: <https://mac.gov.pl/projekty/europejski-rok-obywateli/opis-projektu>